

दलितमहिलाहरूको आर्थिक र जिविकोपार्जनमाआएको परिवर्तनको
एक अध्ययन

त्रिभुवनविश्वविद्यालय, मानविकितथासमाजशास्त्रसंकायअन्तरगत
स्नातकोत्तर तहको उपाधि
प्राप्तिको लागिआंशिकआवश्यकता परिपूर्तिकालागि
प्रस्तुतगरिएको शोधपत्र

प्रस्तुतकर्ता
मनोज कुमार चढ्ढ
सिम्बल नं. २८२०५२
समाजशास्त्रकेन्द्रीयविभाग
त्रिभुवनविश्वविद्यालयकीर्तिपुर, काठमाण्डौ
२०७३

त्रिभुवनविश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र संकाय
समाजशास्त्र केन्द्रियविभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

सिफारिस पत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यालय समाजशास्त्रविषयमा स्नातकोत्तर तहको उपाधीप्राप्तीको आंशिक आवश्यकता परिपूर्तिको लागि मनोज कुमार चन्दले दलितमहिलाहरुको आर्थिक र जिविकोपार्जनमा आएको परिवर्तनको एक अध्ययन शिर्षकको शोध मेरो निर्देशन र सुपरिवेक्षणमा तयार पार्नु भएको छ । प्रस्तुत शोधपत्रलाई आवश्यक मूल्याङ्कनको लागि सिफारिस गर्दछु ।

.....
प्रा. मधुसुदन सुवेदी
शोधनिर्देशक
समाजशास्त्र, केन्द्रियविभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

मिति : २०७३/१२/२५

त्रिभुवनविश्वविद्यालय
मानविकीतथा सामाजिकशास्त्र संकाय
समाजशास्त्र केन्द्रियविभाग
कीर्तिपुर, काठमाडौं

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवनविश्वविद्यालयद्वारा निर्धारित पाठ्यक्रमअनुसार स्नातकोत्तर उपाधिको आंशिकआवश्यकता पूरा गर्नको लागिमानविकीतथा सामाजिकशास्त्र संकायअन्तर्गत समाजशास्त्र केन्द्रीयविभागको समाजशास्त्रविषयको छात्रमनोज कुमार चन्दद्वारा गरिएको दलितमहिलाहरुको आर्थिक र जिविकोपार्जनमाआएको परिवर्तनको एक अध्ययनविषयकशोधपत्रउपाधिप्राप्तिकालागिउपयुक्तभएकोले मूल्याङ्कन समितिद्वारा स्वीकृतिप्रदानगरिएको छ ।

शोधपत्रमूल्याङ्कन समिति

प्रा. मधुसुदन सुवेदी

.....

शोधनिर्देशक

प्रा. डा. तुलसी रामपाण्डे

.....

विभागियप्रमुख

डा. टिकारामगौतम

.....

वाह्यनिरीक्षक

मिति : २०७३/१२/२७

प्रतिबद्धतापत्र

यस शोधप्रतिवेदनभित्रकाप्राथमिक सामग्रीहरु कहिँकतैबाट साभचर गरिएको छैन । द्वितीय स्रोतबाटलिइएका सामग्रीहरुलाई सन्दर्भाङ्कनदिएर गरिएको छ । यसकाकुनै पनिअंशअन्यप्रयोजनकालागिउपयोग र प्रकाशनमाआएका छैनन् । तसर्थ शोध प्रतिवेदनमौलिकभएको प्रतिबद्धताव्यक्तगर्दछु ।

मिति : २०७३/१२/२५

.....
मनोज कुमार चन्द
शोधार्थी

कृतज्ञताज्ञापन

सर्वप्रथम अध्ययन क्षेत्रका सम्पूर्ण उत्तरदाताहरूमा अमूल्य समय दिई जानकारी प्रदान गरिदिनु भएकोमा कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । प्रस्तुत शोधपत्र तयार गर्ने क्रममा अमूल्य समय दिई उपयुक्त निर्देशन, सरसल्लाह, सहयोग र प्रेरणा दिनु हुने मेरा शोध निर्देशक त्रिभुवन विश्वविद्यालय समाजशास्त्र केन्द्रीय विभागका प्रा. मधुसुदन सुवेदी प्रति हृदयदेखि नै आभार व्यक्त गर्दछु । वहाँको सहयोग बिना यो शोधपत्र पूरा हुने थिएन ।

त्यसैगरी समाजशास्त्र केन्द्रीय विभाग प्रति आभारी छु, जुन विभागले मलाई यस विषयमा शोध गर्ने अनुमति र अध्ययन गर्ने अवसर प्रदान गरेको छ । साथै यस विभागका विभागीय प्रमुख प्रा. डा. तुलसी रामपाण्डे प्रति पनि म आभारि छु । यस शोधपत्र पूरा गर्न महत्वपूर्ण सल्लाह, सुझाव र सहयोग गर्ने साथीहरूलाई पनि धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

मनोज कुमार चन्द

बिषय सूची

पेज नं.

सिफारिस पत्र

स्वीकृतिपत्र

प्रतिबद्धतापत्र

कृतज्ञताज्ञापन

बिषय सूची

तालिका सूची

अध्याय एक : परिचय

१-७

१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि

१

१.२ समस्याको कथन

४

१.३ अध्ययनको उद्देश्य

५

१.४ अध्ययनको महत्व

५

१.५ शोध संगठन

६

अध्यायदुई : सन्दर्भ साहित्य

८-१३

अध्यायतीन : अनुसन्धानपद्धति

१४-१७

३.१ अध्ययन क्षेत्रको छनौट र यसको औचित्य

१४

३.२ अनुसन्धानको ढाँचा

१४

३.३ नमूनाछनौट

१४

३.४ तथ्याङ्कको प्रकृति र स्रोत

१५

३.५ तथ्याङ्कस्रोत

१५

३.५.१ प्राथमिकतथ्याङ्क संकलनविधि

१५

३.६ तथ्याङ्कविश्लेषणतथा प्रस्तुतीकरण

१७

३.७ अध्ययनको सीमा	१७
अध्यायचार : अध्ययन क्षेत्रको संक्षिप्त परिचय	१८-२६
४.१ बैतडीजिल्लाको संक्षिप्त परिचय	१८
४.१.१ भौगोलिकअवस्था	१८
४.२ चौखामगा.वि.स.को परिचय	१९
४.३ भौगोलिकबनावट	१९
४.३.१ जनसंख्या	२०
४.३.२ जातजाती	२२
४.३.३ शिक्षा	२३
४.३.४ गा.वि.स.माअवस्थित सामुदायिकबनहरु र कृषि	२४
४.३.५ स्वास्थ्य सम्बन्धि संस्थाहरु	२५
४.३.६ वित्तिय संस्थाहरु	२५
अध्यायपाँच : दलितमहिलाहरुको सामाजिक, आर्थिक, र राजनैतिकअवस्था	२७-४२
५.१ चौखामकादलितमहिलाहरुको सामाजिकअवस्था	२७
५.१.१ जनसंख्या	२८
५.१.२ वैवाहिकस्थिति	२९
५.१.३ पारिवारीक संरचना	३१
५.१.४ शिक्षा	३३
५.१.५ धर्म	३४
५.१.६ भाषा र संस्कार	३४
५.२ चौखामकादलितमहिलाहरुको आर्थिक अवस्था	३५
५.२.१ पेशा	३६
५.२.२ पशुपालन	३७

५.२.३ जमिनको वर्गिकरण	३८
५.२.४ खाद्यान्न परिपुर्तिको स्थिति	३९
अध्याय छ : दलितमहिलाहरुको आर्थिक र जिविकोपार्जनको अवस्था	४३-४९
६.१ चौखामकादलितमहिलाहरुको आर्थिक अवस्था	४३
६.२ चौखामकादलितमहिलाहरुको आर्थिक परिवर्तन	४६
अध्याय सात : सारांश, निष्कर्ष र सुझावहरु	५०-५४
७.१ सारांश	५०
७.२ निष्कर्ष	५२
सन्दर्भ ग्रन्थसूची	

तालिका सूची

तालिका नं.	शीर्षक	पेज नं.
४.१	गा.वि.स.को कुल जनसंख्याविवरण	२०
४.२	उमेर अनुसार चौखाम जनसंख्याविवरण	२१
४.३	जातजातीअनुसार चौखामगा.वि.स.को जनसंख्याविवरण	२२
४.४	गा.वि.स.को कुलविद्यालयविवरण	२३
४.५	गा.वि.स.को सामुदायिकबनको विवरण	२४
५.१	नमुनाछनौटगरिएकाचौखामकादलितमहिलाहरुको उमेरर लैङ्गिक संरचनाविवरण	२८
५.२	नमुनाछनौटगरिएकादलितमहिलाहरुको वैवाहिकस्थिति	३०
५.३	नमुनाछनौटगरिएकादलितमहिलाको परिवारको संरचना	३१
५.४	नमुनाछनौटगरिएकादलितमहिलाहरुको साक्षर अवस्थाको विवरण	३२
५.५	चौखामकादलितमहिलाहरुको शैक्षिकविवरण	३३
५.६	दलितमहिलाले मान्ने गरेको धर्मको विवरण	३४
५.७	चौखामकादलितमहिलाहरुले अपनाउने पेशाको विवरण	३६
५.८	दलित परिवारमापशुपालनको स्थिति	३७
५.९	दलितमहिलामाजमिनको स्वामित्वको विवरण	३९
५.१०	दलितजातिमाखाद्यान्न परिपुर्तिको स्थिति	४०

दक्षिणमहिषाहरूको आर्थिक र जिविकोपार्जनमा आएको परिवर्तनको एक अध्ययन

मनोज कुमार चन्द २०७३